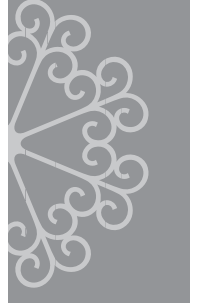

בית מדרש

פרשת ויגש תשפ"א

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	4:31
Brooklyn, NY	4:16
Chicago, IL	4:05
Houston, Texas	5:11
Johannesburg, S. Africa	6:43
Lakewood/Deal, NJ	4:19
London, UK	3:41
Los Angeles, CA	4:32
Manchester, UK	3:39
Monsey, NY	4:15
Montreal, Quebec	3:58
Passaic, NJ	4:16
Toronto, Ontario	4:28
Yerushalayim	4:06
Zurich, Switzerland	4:22

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

ויגש

חיוב כבוד זקנו

רש"י פ' ויגש דכתוב ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק, וכתב דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו, ומקורו ב"ר צ"ד ה' לר' יוחנן. ומשמע על"פ דחייב בכבוד זקנו ולכ"ר מ"א ר"מ ל"ד.

וע' פרד"ס' שם בשם שם אריה א"ח א' שהעיר דנמא אתה ואבך חייבים בכבודו, ובאמת לכ"ר רע"א ס"י ס"ח בשם לית חן דבחי האב אומרים אתה ואבך חייבים בכבודו, (וכע"ז כתב בתשובה מאהבה קל"ח במעמד שלשתן, ומשום אפכי מטרתא למה ל', אבל אין זה פשטות הרמ"א.

וע' מכות י"ב גהש"ס שם. ולכא' יוצא סתירה ברש"י, וכן העיר מהר"ח במכות שם.

וכתבו ליישב לפי רע"א דרק מחיים חייב בכבוד זקנו.

(וע' רש"י סוטה מ"ט דמשמע דחייב בכבוד זקנו אא"כ במקום ביטול תורה, ואולי א"ש לפי רש"י הג"ל דאיייר בחייו).

והביאו ילקוט מסעי תשפ"ז בסופו לפי שנאמר כבוד את אבך, ובזית רענן שם אות י"ב העיר דבגמ' מבואר דקאי ברייתא זו על בן בנו. וע' זית רענן המקורי שכתב דאריל דרשנין את לרבות. ועל"פ משמע שהוא מצוה מה"ת.

ובעיקר כבוד זקנו על ש"ח כ' קלא דאינו אלא משום דזהו כבוד אביו, ונ"מ במת אביו. וע' גילויי הש"ס קדושין ל"א שהביא דמיון מכבוד רבו של רבו, וע' ש"ך רמ"ב מ'.

וע' ב"ח ר"מ ל"ד בכבוד זקנו, וראה דכתב, כ"ח י"ג, אלקי אברהם אבך, וע"ש הטעם דהרי כיבוד אב משום ג' שותפין באדם, ועוד כי זקנו חייב ללמוד תורה, ועוד כי ברא כרעא דאבוה שייך גם בכבוד. ומה שכתב דגם זקנו שותף, אולי לפי"ז א"ש מה שכתב הרמ"א ורש"י דאביו קודם לזקנו, כי זקנו הוא פחות שותף.

וגם בגר"א נקט משום בני בנים כבנים, ולכן מיישב הרמ"א ממה שהק' מסוטה מ"ט דאין חייב בכבוד אבי אמו, ות"י עפ"י ב"ר צ"ד ו' דבני בנים כבנים אבל בני בנות אינם כבנים. ונמצא המדרש לשיטתו בהמשך המדרש שם. (ולדבריו לכא' עדיף לקרא בנו אחר אביו אביו מלקרא אחר אביו אמו, וכן לענין לכבוד בסנדקאות). (ובדברי ב"ר הנ"ל יש להעיר מיבמות ס"ב ע"ב שלמדו בני בנים כבנים מדכתיב מני מכיר, וע"ש דקאי על בני בנות).

(ובעיקר סברת הגר"א לחלק בין בן הבן ובן הבת, לכא' עו"ל כן לפי לית חן בדין אתה ואבך חייבים בכבוד זקנך, וזה לא שייך בבן הבת אם נימא שהיא פטורה לגמרי).

(ובעיקר דין בני בנים ובן הבת, על לעיל מהגר"א. וע' רש"י דה"י א' י"ט ל"א דנקרא אבישי כאילו אביו הוא ישי אפי' שהו זקנו, ומ"מ בס' דה"י נקרא אבשי משום כבודו של דוד שלא להשוותו בן אחותו לו. ומשמע על"פ דלפעמים בן הבת נרגש כבן (משם). וע' ש"ח בפאה"ש ב' י"ח בשם ר' בחיי פ' ויצא עה"פ ויען לבן ויאמר אל יעקב הבנות בנותי, וכתב בשם ר"ח שכבוד לבן בזה, כי בבן הבת לא שייך בני בנים כבנים. ועוד העירו מימא ס"ו שפירשו בני בני האומר וכו' ואת בניו לא ידע, וקאי על בן הבת).

(ובעיקר מה דמחלק הגר"א בין בני בנים ובני בנות, יש לעיין מקדושין ד' ע"א לענין זרע אץ לה, דזרע זרעה א"צ קרא כי בני בנים הרי הם כבנים).

וע' ארחות יושר כיבוד אב בשם תנא דב"א פט"ז דנח נקרא צדק כי כיבוד אביו אביו משא"כ כל הדורות לפניו.

וע' פרקי דר"א ל"ו בני בנים כבנים ממה שאמר אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהו"ל.

"הגיע זמנו לדעת ש"ס!"

דברי רבותינו

מרן ראש הישיבה הגאון הרב סיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל סיפר פעם מעשה שממנו למד את מושגיהם של גדולי ישרא"ל על שקיעות בתורה וידיע"ת.

כך מופיע המעשה בהקדמה לספר "אולם המשפט" להגאון הצדיק רבי יוסף זונדל הוטנר זצוק"ל רבה של איישישוק:

הגרא"י פינקל סיפר, כי בהיותו בן שבע עשרה שנה בערך למד זמן קצר בראדן.

וביקר אצל הגאון המחבר [הגאון רבי יוסף זונדל הוטנר] באיישישוק (הסמוכה לראד"ן) יחד עם דודו שהיה מחשובי העיר. כשנכנסו לביתו של הגאון רבי יוסף זונדל הוטנר מצאוהו רכון על גמרא, ענה להם שלום והזמינם לשבת מבלי להפסיק מלימודו ומבלי להרים ראשו מהספר.

לאחר דומיה ארוכה ענה ואמר הדוד על הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שהוא לומד בראדן ויודע ש"ס. בשמעו שהאורח הצעיר יודע ש"ס, הרים הגאון רבי יוסף זונדל הוטנר את עינו מהספר, הסתכל על האורח ושאל: בן כמה הוא? וכשהשיב שהוא בן שבע עשרה, ענה ואמר: אם כן — מאי רבותא, אכן כבר הגיע זמנו לדעת ש"ס!

בפחד מוות מותר לבקש

דברי הימים

מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל סיפר בחתונת בתו השלישית את הסיפור הבא:

"נקראתי למשטרה היפנית בשנחאי. ידעתי מה הם רוצים לדעת, ממה חיים 350 בחורים שאינם עובדים...?! כולם ידעו, מהקומה השלישית, הבולשת היפנית, לא חוזרים חיים! פחד מוות נפל עלי כשעליתי לשם.

בלכתי התפללתי כך: רבש"ע, אם אתה בוחר בי לקרבן, אני הולך בשמחה. אבל אם אחזור משם חי אני מבקש ממך שלוש דברים. הייתה לי הזכות לבקש, כשני ברא נמצא בפחד מוות, בשכר זה מותר לו

לבקש, ובקשתי שלושה דברים:
א. רבש"ע, אני מבקש ממך שכאשר אזכה לצאת מן הגיהנם פה, שתפטור אותי מן העול הכספי של הישיבה.

ב. רבש"ע, אני מבקש ממך שאזכה להשיא את בנותיי לתלמידי חכמים.

ג. רבש"ע, אני מבקש ממך שאזכה לגדל בנים תלמידי חכמים.

את התפילה הזאת התפללתי... את זה דיברתי עם הקב"ה כשעליתי לשם. אם מכל זה לא יצא אלא פחד מוות... על פחד מוות מותר לאדם לבקש.

מה שקרה שם למעלה איני יכול לספר... אבל חזרתי משם...

שתי תפילות התקיימו כבר, מעול הכספים אני פטור ובתי השלישית נישאת לתלמיד חכם... גם התפילה השלישית עוד תקיים בע"ה...

מתוך 'מח ולב'

תיקון העולם שנפגם בחטאיו של האדם

החדשה אשר אני עושה (ישעיה ס"ו כ"ב) כי אז ישוב מהלך השמש אל הקו משוה היום כמאז, ויהיה תיקון כללי ליסודות ולצמחים ולבע"ח ולאורך ימיהם כמו שהיה קודם המבול, ע"ש.

מבואר שבזמן בריאת העולם נברא באופן נעלה ומושלם בעבור לשרת את האדם, אלא שהחטאים בדור המבול גרמו והשפיעו לקלקול העולם, ואמנם שנתקיים בעבור נח שמצא חן בעיני ה' אבל עדיין הריהו עולם בקלקולו.

כל הבריאה כולה תכליתה וענינה לכבוד שמים, שהאדם יתקרב אל הש"ת וישמור תורתו ומצוותיו, כל המציאות בבריאה "להודיע לבני אדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו", וכאשר זוכה האדם לקיים תפקידו נותן הוא קיום לעולם מתוקן ומושלם.

וכבר ידועים דברי המסילת ישרים (פרק א') שהעולם נברא לשימוש האדם, אמנם הנה הוא עומד בשיקול גדול כי אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו. ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבודת בוראו הוא מתעלה והעולם מתעלה עמו. והוסיף בדבריו כי הנה עילוי גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו ית', ע"ש.

והנה בתומר דבורה (בתחילתו) העמיד תפקיד האדם בעולמו, וז"ל האדם ראוי שיתדמה לקונו ואז יהיה בסוד הצורה העליונה צלם ודמות, שאילו ידומה בגופו ולא בפעולות הרי הוא מכזיב הצורה ויאמרו עליו צורה נאה ומעשים כעורים, שהרי עיקר הצלם והדמות הם פעולותיו ומה יועיל לו היותו כצורה העליונה דמות תבנית אבריו ובפעולות לא ידמה לקונו. לפיכך ראוי

אלא שנח מצא חן, היה דרך להציל את העולם בעבור נח. וברש"י (בראשית א', כ"ט) מבואר שרק לבני נח התיר בשר לאכלה, אבל לאדם הראשון לא התיר הקב"ה להמית בריה ולאכול בשר, ורק אחר שהצילם נח אזי הותר אכילתם לאדם, והיינו שבאמת העולם של נח זהו עולם אחר מעולמו של אדם הראשון, כלומר שבעולם שנתקיים מחמת נח יש בו מושגים אחרים, ובזה העולם יש היתר באכילת בעלי חיים, אבל בעולם של אדם הראשון כתי' (שם) נתתי לכם עשב וכו' ואת כל העץ אשר בו פרי עץ, זוהי מציאות אחרת.

אחר המבול כבר אינו העולם שנברא לשרת את אדם הראשון, החטאים בדור המבול פגמו וקלקלו את העולם, אמנם קיומו ניצל בזכותו של נח, אבל עדיין יש בו כללים וגדרים אחרים מהעולם של בריאת העולם, מעולמו של אדם.

העולם נברא לשרת את האדם, תכליתו של העולם לדאוג להאדם להתקרב אל הש"ת ולקיים מצוותיו, וכל שאינו מקיים האדם תפקידו על כרחך שפוגם בעולם, כבר אינו זך ונקי כמקודם, כיון שכל מציאותו ותכליתו בעבור האדם ושלימותו.

ומצינו דבר פלא בספורנו עה"פ עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו (בראשית ח', כ"ב) וז"ל לא ישבותו מלהתמיד על אותו האופן בלתי טבעי שהגבלתי להם אחר המבול, וזה שילך השמש על גלגל נוטה מקו משוה היום, ובנטייתו תהיה סיבת השתנות כל אלה הזמנים, כי קודם המבול היה מהלך השמש תמיד בקו משוה היום, ובזה היה אז תמיד עת האביב, ובו היה תיקון כללי ליסודות וצמחים ולבע"ח ולאורך ימיהם, ואמר שיהיה זה כל ימי הארץ, עד אשר יתקן הא-ל יתברך את הקלקול שנעשה בה במבול, כאמרו הארץ

הנה קראנו הפרשיות של בריאת העולם עד לידת יצחק, פעמיים עשרה דורות. אבל מן הראוי להתבונן מה התורה הקדו' תובעת מאיתנו בסיפור המעשים, וכמו שידוע מש"כ הרמב"ן (בראשית י"ב, ו') וז"ל אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה ואמרו (תנחומא ט') כל מה שאירע לאבות סימן לבנים ולכן יאריכו הכתובים בסיפור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאילו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד כי כאשר יבוא המקרא לנביא משלושת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לזרעו.

הקב"ה ברא את העולם בששת ימי המעשה, כל דבר נברא דווקא בהאי יומא. ובסנהדרין לח. מבואר בגמ' שהאדם נברא באחרון כדי שיבוא ויקבל עולם מושלם עי"ש. ומעתה זהו חיי האדם בזה העולם שנברא בעבורו - שבבילי נברא העולם. התכלית היא לשרת את האדם שיהא כולו טוב. ובודאי שאין בעולם איזה דבר מיותר, הקב"ה ברא את העולם בדווקא כך, ובזה הכניס את האדם.

אמנם הגיע מצב שהקב"ה בא להחריב את העולם. וברש"י (בראשית ו', ו') עה"פ "וינחם ה' כי עשה את האדם ויתעצב אל לבו" פירש וינחם נהפכה מחשבתו של מקום ממידת רחמים למידת הדין עלה במחשבה לפניו מה לעשות באדם שעשה בארץ, ויתעצב אל לבו נתאבל על מעשה ידיו. והיינו שכיון שהעולם נברא בעבור האדם, א"כ בזה שהאדם לא מילא את תפקידו מאבד את קיומו ואת קיום העולם שנברא בעבורו. האדם בחטאיו מקלקל את העולם ולכן מוכרח הקב"ה להחריב את העולם שהרי שוב אין יעוד ותכלית לבריאת העולם.

שיתדמה אל פעולות הכתר שהן י"ג מידות של רחמים עליונות וכו', עיי"ש.

וכמדומה העיקר בזה שיסוד חובתו של האדם להתאים את עצמו להעולם שברא הקב"ה. העולם בבריאתו היה זך ונקי ולא היה בו קלקול כלל, המידה באותו עולם היה רחום וחנון וכו', אלא שבדור המבול קלקלו את המידות שבעולם עד שלא היה קיום להעולם לולי נח שמצא חן בעיני ה', ולכן אנו כלל ישראל בכוחנו להחזיר את העולם ע"י מעשינו למצבו שבתחילה, שיהא עולם מתוקן ומשולם, וזהו תפקידנו בעולם.

עד כמה בכח החטא לקלקל את העולם, מצינו ברמב"ן עה"פ ונתתי שלום בארץ ושכתבתם ואין מחריד והשבתני חיה מן הארץ (ויקרא כו, י) שהביא דעת רבי יהודה שאמר מעבירין מן העולם והוא כפשוטו שלא יבוא חיות רעות בארצם כי בהיות השובע וברבות הטובה והיות הערים מלאות אדם לא תבאנה חיות בישוב. אבל דעת רבי שמעון שמשביתן שלא יזיקו. וכתב הרמב"ן שהוא הנכון כי תהיה ארץ ישראל בעת קיום המצוות כאשר היה העולם מתחילתו קודם חטאו של אדם הראשון אין חיה ורמש ממית אדם, וכמו שאמרו (ברכות לג.) אין ערוד ממית אלא חטא ממית וכו', כי לא היה הטרף בחיות הרעות, רק מפני חטאו של אדם כי נגזר עליו להיות טרף לשיניהם והושם הטרף טבע להם גם לטרף זו את זו, כידוע כי בטרפם האדם פעם אחת יוסיפו להיות רעים יותר.

והוסיף בדבריו והנה בבריאתו של עולם נאמר בחיות שנתן להם העשב לאכלה כדכתיב ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה ואמר הכתוב ויהי כן כי הוא טבע אשר הושם בהם לעד וכו' ובהיות

ארץ ישראל על השלמות תשבת רעת מנהגם ויעמדו על הטבע הראשון אשר הושם בהם בתחילת יצירתם, עיי"ש.

והיינו ע"ד שנתבאר שהעולם נברא באופן מתוקן ומושלם, החיות אכלו רק עשב השדה, ורק בחטאי האדם נתקלקל טבעם לטרף בני אדם, ובכך כאשר תהיה ארץ ישראל על השלמות יחזרו לטבע הראשון בתחילת יצירתם.

הקב"ה ברא את העולם לשרת ולשמש את האדם, ובזה שהאדם ממלא תפקידו קיום התורה והמצוות, אז נמצא שכל מציאות הבריאה הוא לכבודו ית' אבל אם האדם מקלקל את מעשיו שוב אין זכות קיום להעולם וכמו בדור המבול. וא"כ בכח מעשינו לתקן את העולם או ח"ו לקלקל את העולם.

בחטאו של אדם הראשון שאמר לו הקב"ה בזיעת אפך תאכל לחם, א"ז עונש אלא קלקול הבריאה. אבל לעתיד לבא כאשר העולם יהיה מתוקן ומושלם כמו בתחילת יצירתו לא יקשה להאדם פרנסתו. ובאמת כאשר מקיימים אנו התורה והמצוות כבר נאמר בפרשת בחוקותי והשיג לכם דיש את הבציר וגו', והיינו כמו שנתבאר שאם אנו עמלים בתורה מתקנים אנו את העולם שנפגם מחמת החטא, א"ז שכר רק על קיום התורה, אלא שכאשר האדם נקי ומזוכך אזי מתקן הוא את מצב הבריאה כמו שהיה קודם החטא, ואז קיים שפע בעולם בטבע.

והנה בדור המבול מצינו שלא נחתם דינם אלא על הגזל, עומק התביעה היה בבין אדם לחבירו, וע"ז נאבד זכות הקיום לעולם לולי שנח מצא חן בעיני ה'. וא"כ תפקיד האדם לעמול בזאת המידה בעבור תיקון העולם שנפגם.

דקדוק הדין בבין אדם לחבירו מצינו בהגר שנאמר ותענה שרי ותברח מפניה (בראשית ט"ז ו') ובודאי שאין המכוון כפשוטו ששרה עינתה את הגר ח"ו, אלא שדיברה והעמידה אותה על הדרך במה שהיתה נזקקת לקבל דבריה, ואעפ"כ היה בכאן איזה תביעה בדקות המידה לפי גדלותה של שרה עד כדי שהכתוב מעיד ותענה שרי. וברמב"ן שם כתב וז"ל חטאה אמנו בעינוי הזה וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני עינוי, עכ"ל.

הרי מבואר חומר הדין בבין אדם לחבירו, שאע"פ שבודאי שרה עשתה מה שמחוייבת לעשות, עדיין כיון שהיה איזה חסרון בנקיות המידה, א"כ אין שלימות המידה בבין אדם לחבירו וכבר נחשב לפי דרגתה של שרה אמנו ותענה שרי. עד כדי שיש כח לישמעאל עד היום לענות את ישראל, והכל נובע מאותו עינוי של הגר.

עד כמה נתבע האדם בזאת המידה מצינו דכתי' "כל אלמנה ויתום לא תענון" (שמות כ"ב, כ"א) וברש"י שם כתב והוא הדין לכל אדם אלא שדיבר הכתוב בהווה וגו'. ובמכילתא שם (אות ק"פ) איתא שרבי ישמעאל אמר לרבי שמעון שלא ידע על מה נהרג, אמר לו מימך בא אדם אצלך לדין או לשאלה ועכבתו עד שתהא שותה כוסך ונועל סנדלך או עוטף טליתך, והתורה אמרה אם ענה תענה אחד עינוי מרובה אחד עינוי מועט, א"ל רבי שמעון ניחמתני רבי, ע"כ.

נמצא עד כמה צריך האדם להיזהר בדקדוק מעשיו שלא לגרום אפילו צער כל דהו לזולתו. ויש בזה תוקף גדול לתיקון העולם או ח"ו לקלקול העולם כמו בדור המבול.

Only on the Tenth of the Tenth

Harav Hagaon Moshe Aharon Friedman shlita

The *passuk* in *Zechariah* (8:19) says: צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמגדים טובים והאמת והשלוש אהבו. The fasts referred to here are Shivah Asar b'Tammuz (the fast of the fourth month), Tisha b'Av (the fast of the fifth month), Tzom Gedaliah (the fast of the seventh month), and the fast of the tenth month. This is the source, *midivrei kabbalah*, for these four fasts. At the time when the Beis Hamikdash stood these were days of *sasson v'simchah*, but now these are days of fasting.

The fast of the tenth month, Teves, is the subject of a discussion and a *machlokes* in the Gemara. The *Shulchan Aruch* (580) actually states that there are four days of fasting in Teves: the fifth, eighth, ninth and tenth days of that month. The eighth day of Teves is the day when Talmi Hamelech decreed that the Torah be translated to Greek, which brought three days of darkness into the world — the eighth, ninth, and tenth days of Teves. The ninth day of Teves, the Tur and *Shulchan Aruch* say, we don't know what the fast is about.

The Magen Avraham and Taz are puzzled by this, as they note that the Selichos state explicitly that Ezra Hasofer passed away on the ninth of Teves. Yet the explanation is simple: The Ashkenazi Selichos state that Ezra Hasofer passed away on the ninth of Teves, but the Sefardi Selichos say that he passed away on the tenth of Teves. Therefore, the *mechaber*, *leshitaso*, says that we don't know why it's a fast day.

The tenth day of Teves was the day of the siege on Yerushalayim. Two years later, on the fifth of Teves, was the *yom hashemuah* — the day when the news of the *churban* came. So these are the fasts that we have in Teves.

Of course, the main fast is on the tenth of Teves. The Tur and the Beis Yosef note that Asarah b'Teves is the only fast day that we observe even on Friday, which is the case this year. The Avudraham states that even if Asarah b'Teves would fall on Shabbos (which doesn't happen in our

calendar), we would fast on Shabbos. Why is that?

There is actually another source for the fast of Asarah b'Teves: ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלם בעצם היום הזה (*Yechezkel* 24:1-2).

The *Minchas Chinuch* and others explain that the other fasts are a function of the month: Shivah Asar b'Tammuz doesn't necessarily have to be on the seventeenth of Tammuz, the main thing is that it has to be in the fourth month. Similarly, Tishah b'Av doesn't have to be on the ninth day of Av; both Shivah Asar b'Tammuz and Tishah b'Av can be postponed if they fall on Shabbos. Tzom Gedaliah is always postponed, as Gedaliah was assassinated on Rosh Hashanah, and the fast is observed on the third of Tishrei.

Asarah b'Teves is different. While the *passuk* in *Zechariah* relates it to the tenth month, the *passuk* in *Yechezkel* designates the tenth day of the tenth month specifically and stresses, twice, that it's היום הזה. [בעצם היום הזה]. But why must Asarah b'Teves be on the tenth of Teves only?

Why This Specific Day?

The Chasam Sofer explains that there are 98 days from Rosh Hashanah until Asarah b'Teves, corresponding to the 98 curses of the *Tochachah*. Therefore, it is a day of *puraniyus*.

He adds something fascinating: We know that the months of Kislev and Teves can be either both *malei*, both *chaser*, or one *malei* and one *chaser*. Depending on the year, then, the 98th day after Rosh Hashanah can fall on either the eighth, the ninth, or the tenth day of Teves. This, he says, is alluded to in the three mentions of היום הזה in the *passuk* in *Yechezkel*. If both months are *chaser*, then the 98th day after Rosh Hashanah is the tenth of Teves. If one is *malei* and one is *chaser*, then the 98th day is the

ninth of Teves, and if both are *malei* then the 98th day is the eighth of Teves.

But there's more to it than that. The Chasam Sofer notes that Yaakov Avinu passed away on Succos, on 15 Tishrei, and then there were 70 days of *chanatah*, which continued until 25 Kislev. That was followed by seven days of *aveilus*, and for the next six days his family traveled and buried him in Chevron. According to that calculation, Yaakov Avinu was buried on Asarah b'Teves. Eisav, we know, was also killed on that same day, as Rivka Imeinu predicted: לָמָּה אֲשַׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד.

Asarah b'Teves marks the start of the siege, and represents the very beginning of the process of the *galus*. The *sefarim* teach that *mechiras Yosef* happened on Asarah b'Teves as well. So the root of the entire process of *galus*, which began with Yosef's descent to Mitzrayim, begins on Asarah b'Teves. Yet on the other hand, Asarah b'Teves holds the seeds and the potential of the *geulah*. Therefore, the very day of Asarah b'Teves — עֵיצוֹמוֹר — is significant, which explains why we would fast even if it would fall on Shabbos.

In this week's *parashah*, Yosef cries when he sees Binyamin: וַיִּפֹּל עַל בְּנֵימִינִי. We know that this happened on Shabbos, as the Gemara says that the fact that Yosef prepared the *seudah* for his brothers proves that Yosef kept Shabbos. Normally, a person is not supposed to cry on Shabbos, but Yosef was crying over the *churbanos*, especially since he understood that his being sold to Mitzrayim had happened because of *sinas chinam*, and the *churban*, too, would be a result of *sinas chinam*.

Accordingly, we, too, would also cry on this day, and Asarah b'Teves would be observed even on Shabbos if it fell on that day.

Many Rishonim disagree, however, and maintain that Asarah b'Teves would not be observed on Shabbos. The Rambam, in Hilchos Taanis, says explicitly all four fasts, even Asarah b'Teves, are postponed to the next day if they fall on Shabbos. Rashi (*Megillah* 5) is of the same opinion. The Ibn Ezra concurs, as is evident in a *zemer* he composed — כִּי אִשְׁמְרָה שַׁבָּת — in which one of the verses is: עַל כֵּן לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ עַל פִּי נְבוּנָיו אִסּוּר לְבַד מִיּוֹם כִּיפּוּר עוֹוֵנֵי. This expresses clearly that Yom Kippur is the only fast that is observed even on Shabbos — not Asarah b'Teves.

What we are discussing, however, is an explanation of the Avudraham's opinion, recorded in the Beis Yosef.

The Ohr Somayach explains a Gemara (*Eruvin* 40) based on the Avudraham. The Gemara deliberates whether someone who accepted to fast a *taanis yachid* on a Friday is supposed to break his fast before Shabbos so as not to enter Shabbos hungry. The Ohr Somayach asks: Why does the Gemara pose this *shailah* only in regard to a *taanis yachid* and not in regard to a *taanis tzibbur*? He answers that since the only *taanis tzibbur* that falls on a Friday according to our *luach* is Asarah b'Teves, and according to the Avudraham we would fast on Shabbos if it would fall on Shabbos, there's no reason to say that we should break our fast before Shabbos.

B'ezer Hashem we should be *zocheh* that it should be transformed into לְשִׁשּׁוֹן וְלִשְׁמִיחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים, וְהֶאֱמַת וְהִשְׁלִיחַ אֶהְיֶה.